

NATIONAL REPORT
ON IMPLEMENTATION OF THE 1954 HAGUE CONVENTION
FOR THE PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY IN THE
EVENT OF ARMED CONFLICT AND ITS TWO 1954 AND 1999
PROTOCOLS

REPORTING COUNTRY: The Republic of Lithuania

REPORTING PERIOD: 2008-2012

National point of contact:

Chief Specialist of Cultural Heritage Protection
in the Lithuanian Armed Forces

Auksė Ūsienė

Šv. Ignoto str. 8/29,

LT-01121 Vilnius, Lithuania

Tel. +370 5 278 5057

Fax. +370 5 210 3872

E-mail: aukse.usiene@mil.lt

The 1954 Hague Convention for the protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (hereinafter – the Convention) was ratified by the Lithuanian Seimas on 17 March 1998 by the Law No. VIII-664 **“On the Ratification of the 1954 UNESCO Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its Protocol“** („Dėl 1954 metų UNESCO kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos ir jos Protokolo ratifikavimo“)¹ (entered into force on 27 October 1998).

The 1999 Second Protocol of the 1954 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (hereinafter – the Second Protocol) was ratified by the Lithuanian Seimas on 13 November 2001 by the Law No. IX-594 **“On the Ratification of the 1999 Second Protocol of the 1954 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict“** („Dėl 1954 metų Hagos konvencijos dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu 1999 metų Antrojo protokolo ratifikavimo“)² (entered into force on 9 March 2004).

Following the request from the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (hereinafter – UNESCO) the report is prepared in accordance with a list of the items that are recommended to be included in the report.

---

¹ Text of the Law is available on the Seimas website (Lithuanian only):

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=52844

Text of the Convention is available on the Seimas website:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=130088 (English)

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=67006 (Lithuanian)

² Text of the Law is available on the Seimas website (Lithuanian only):

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=154811

Text of the Second Protocol is available on the Seimas website:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=159767 (Lithuanian)

High Contracting Party:

I. The 1954 Hague Convention

1. Article 3 – Safeguarding of cultural property

This Article provides for the obligation of the High Contracting Parties to adopt relevant peacetime safeguarding measures against the foreseeable effects of an armed conflict.

Have you undertaken such measures?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

1) Administrative measures.

The Ministry of National Defence, the Ministry of Culture and the Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture are mainly responsible for implementation of The 1954 Hague Convention.

In addition, on the initiative of the Commission on Implementation of the International Humanitarian Law, in 2004, a position of a Chief Specialist of Cultural Heritage protection was established in the Lithuanian Armed Forces. The main task for the Specialist is to coordinate and ensure implementation of the Convention in the National Defence System (More deeply this question is discussed in section 2 of this Report (Implementation of Article 7 – „Military measures“)).

2) Legal regulation.

The following legislation was adopted in order to safeguard cultural heritage in the event of armed conflict:

Programme for the Protection of Cultural Heritage in the Event of Armed Conflict and other Extreme Situations³ was approved by the Resolution No. X-557 of the Seimas on 13 April 2006. The aim of the Programme is to limit damage by using preventive measures and rapid interventions in order to protect cultural heritage.

In accordance with this Programme, **Plan of Implementing Measures of the Programme**⁴ was approved by the Resolution No. 845 of the Government on 5 September 2006. The Plan provides 10 measures, which should be taken by respective institutions in order to implement certain provisions of the Convention and the Second Protocol:

---

³ Current edition of the Resolution is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=274234

⁴ Current edition of the Resolution is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=282151&p_query=&p_tr2=2

Measure 1. To make lists of immovable cultural heritage objects of outstanding cultural significance.

The Lists of Immovable Cultural Heritage Objects of Outstanding Cultural Significance and Buildings and Premises designed to Safeguard and Exhibit Movable Cultural Property were approved by the Resolution No. 193⁵ of the Government on 7 February 2007.

These lists include:

19 immovable cultural heritage objects – buildings;

35 immovable cultural heritage sites - archaeological sites;

3 immovable cultural heritage sites – World Heritage objects;

12 buildings and premises designed to safeguard and exhibit movable cultural property.

These lists are not final – they will be constantly updated.

Measure 2. To make lists of movable cultural property of outstanding ethnical, historical, aesthetic or scientific significance kept in museums, libraries, archives and cult buildings.

The following institutions are responsible for implementation of this measure: the Ministry of Culture, the Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture, the Archives Department under the Government, the State archives, museums, libraries. This measure should have been implemented by the end of 2008 according to **Instruction for Protection and Evacuation of Movable Cultural Property kept in Museums, Libraries, Archives and Cult Buildings** approved by the Order No. IV-500⁶ of the Minister of Culture on 18 July 2007, but it has not been done concerning difficult financial situation of the Republic of Lithuania. However, this measure is implemented in accordance with the financial possibilities of our country.

Measure 3. To prepare rules for marking objects included in the lists of immovable cultural heritage objects of outstanding cultural significance with the distinctive emblem of the Convention.

Rules for Marking Immovable Cultural Heritage Objects and Buildings and Premises designed to Safeguard and Exhibit Movable Cultural Property with a Distinctive Emblem of the Convention for the Protection of Cultural Heritage in the Event of Armed Conflict were approved by the Order No. IV-199⁷ of the Minister of Culture on 22 March 2007.

---

⁵ Current edition of the Resolution is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=292439&p_query=&p_tr2=2

⁶ Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302283&p_query=&p_tr2=2

⁷ Current edition of the Order is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=294526&p_query=&p_tr2=2

Measure 4. To prepare instructions for participation of the Armed Forces during immovable cultural heritage objects' preservation works in the event of armed conflict or other extreme situations.

Instruction on Participation of the Armed Forces during Immovable Cultural Heritage Objects' Preservation Works in the Event of Armed Conflict or other Extreme Situations was approved by the Order No. V-540⁸ of the Minister of National Defence on 24 May 2007. (More deeply this question is discussed in section 2 of this Report (Implementation of Article 7 – „Military measures“))

Measure 5. To prepare instructions for protection and evacuation of movable cultural property kept in museums, libraries, archives and cult buildings.

Instruction for Protection and Evacuation of Movable Cultural Property kept in Museums, Libraries, Archives and Cult Buildings were approved by the Order No. IV-500⁹ of the Minister of Culture on 18 July 2007. This instruction regulates actions to be taken by persons administrating museums, libraries, archives and cult buildings in order to protect and evacuate movable cultural property kept in museums, libraries, archives and cult buildings in the event of armed conflict and other extreme situations in the territory of the Republic of Lithuania.

Measure 6. To equip special premises in museums, libraries and archives designed for protection and safeguard of movable cultural property included in the lists of movable cultural property of outstanding ethnical, historical, aesthetical and scientific significance. This measure should have been implemented by the end of 2010. But it has not been done concerning difficult financial situation of the Republic of Lithuania.

The Ministry of Culture and the Archives Department under the Government were/are responsible for implementation of this measure in accordance with the financial possibilities of our country.

Measure 7. To mark objects included in the lists of immovable cultural heritage objects of outstanding cultural significance (except archaeological sites) with a distinctive emblem of the Convention.

The Amendment of the Oder is available on the Seimas website (Lithuanian only):

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=308120

⁸ Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only):

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=298867&p_query=&p_tr2=2

⁹ Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only):

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302283&p_query=&p_tr2=2

According to the abovementioned lists, 19 immovable cultural heritage objects – buildings - were marked with a distinctive emblem of the Convention during the year 2008. The Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture was responsible for implementation of this measure. (More deeply this question is discussed in section 3 of this Report (Implementation of Chapter V - „The distinctive emblem“))

Measure 8. To supplement legends of topographical maps with a new symbol – the distinctive emblem of the Convention. The National Land Service under the Ministry of Agriculture was responsible for implementation of this measure. The symbol was introduced into the system of arbitrary symbols on 4 November 2008 by Director of The National Land Service under The Ministry of Agriculture of The Republic of Lithuania by the Order No 1P-140¹⁰ „**On the Amendment of the Order No 28 of 22 July 1999 of the Director of the State Department of Geodesy and Cartography under the Government of the Republic of Lithuania on the Approval of Regulations of Technical Requirements GKTR 2.03.01:1999, GKTR 2.04.01:1999, GKTR 2.05.01:1999, 2:06:01 GKTR: 1999**“ and by the the Order No 1P-141¹¹ „**On the Amendment of the Order No 27 of 7 July 1999 of the Director of the State Department of Geodesy and Cartography under the Government of the Republic of Lithuania on the Approval of Regulations of Technical Requirements to Topographic Maps M 1:10 000**“ on 4 November 2008 by Director of the National Land Service under the Ministry of Agriculture of the Republic of Lithuania.

To supplement new and renewable data bases of the topographical maps with information on situation/condition of objects included in the lists of cultural heritage objects of outstanding cultural significance and to include those objects in the new maps published for purposes of the national defence system.

The Ministry of National Defence was responsible for implementation of this measure and new and renewable data bases of the topographical maps were supplemented with information on situation/condition of objects included in the lists of cultural heritage objects of outstanding cultural significance and these objects were included in the new maps (only in digital format, because the Lithuanian Armed Forces use the topographical maps in digital format).

---

¹⁰ Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only):
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=330407&p_query=&p_tr2=2

¹¹ Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only):
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=330408&p_query=&p_tr2=2

Measure 9. To organise courses on protection of cultural heritage in the event of armed conflict or other extreme situations for personnel working in the field of cultural heritage, officers of special services, representatives of armed forces, employees of educational system and other institutions.

The Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture is responsible for organisation of these courses.

Measure 10. To prepare itineraries for transitional, military and industrial transport carrying hazardous cargo in order to bypass objects included in the lists of immovable cultural heritage objects of outstanding cultural significance.

List of Itineraries for Vehicles Transporting Hazardous Cargo by State Roads to bypass Objects included in the Lists of Immovable Cultural Heritage Objects of Outstanding Cultural Significance was approved by the Order No. 3-398¹² of the Minister of Transport on 6 December 2007.

2. Article 7 – Military Measures (in peace time)

This Article provides for the obligations of the High Contracting Parties to introduce into their military regulations or instructions provisions that may ensure observance of the Convention, as well as to plan or establish within their armed forces services or specialists whose purpose will be to secure respect for cultural property.

(i) Have you introduced such provisions into your military regulations and instructions?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

Implementing Measure 4 of the Plan of Implementing Measures of the Programme for the Protection of Cultural Heritage in the Event of Armed Conflict and other Extreme Situations, **Instructions on Participation of the Armed Forces during Immovable Cultural Heritage Objects' Preservation Works in the Event of Armed Conflict or other Extreme Situations** were approved by the Order of the Minister of National Defence. These instructions define actions, duties and responsibilities of the Armed Forces to protect or safeguard cultural heritage objects in the event of armed conflict or other extreme situations within the territory of the Republic of Lithuania.

---

¹² Current edition of Order is available on the Seimas website (Lithuanian only):
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=311283&p_query=&p_tr2=2
Annex:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.dok_priedas?p_id=25240

(ii) Have you created such services or appointed specialists in your country?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

On the initiative of the Commission on Implementation of the International Humanitarian Law, in 2004, a position of a Chief Specialist of Cultural Heritage protection was established in the Lithuanian Armed Forces. The main task for the Specialist is to coordinate and ensure implementation of the Convention in the National Defence System.

3. Chapter V – The distinctive emblem

Do you mark cultural property with the distinctive emblem of the Convention?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

If not, please state the reason you have not done so.

Implementing Measure 7 of the Plan of Implementing Measures of the Programme for the Protection of Cultural Heritage in the Event of Armed Conflict and other Extreme Situations, 19 immovable cultural heritage objects (buildings) from the **Lists of Immovable Cultural Heritage Objects and Buildings and Premises of Outstanding Cultural Significance designed to Protect and Exhibit Movable Cultural Property** approved by the Resolution No 193 of the Government on 7 February 2007 (see footnote No 3), were marked with one distinctive emblem of the Convention in 2008.

The objects were marked:

1. The remains of Kaunas Castle; Pilies Str. 17, Kaunas;
2. The building of the Cabinet of Ministers in Kaunas; K. Donelaitis Str. 58, Kaunas;
3. Maironis (S. Sirutis) Palace in Kaunas; Rotušės Sq. 13, Kaunas;
4. Kaunas State Musical Theatre; Laisvės Ave. 91, Kaunas;
5. Kaunas Art School (M. K. Čiurlionis Art Gallery); Mickevičius Str. 27A, Kaunas;
6. The Presidential Palace complex in Kaunas; Vilnius Str. 33, Kaunas
7. The Officer Club of the Lithuanian Armed Forces (Karininkų ramovė); A. Mickevičius Str. 19, Kaunas;

8. The country seat in Ožkabaliai – J. Basanavičius Memorial Museum and the oak park dedicated to the Lithuanian popular revival; Ožkabaliai village, Bartninkų elderate, Vilkaviškis district;
9. Chaim Frenkel Vila; Vilnius Str. 74, Šiauliai;
10. The remains of Trakai Peninsula Castle; Kęstutis Str. 4, Trakai;
11. Medininkai Castle; Medininkai village, Medininkai elderate, Vilnius district;
12. The remains of Vilnius Lower Castle; Arsenalo Str. 1, Arsenalo Str. 3, Arsenalo Str. 3A, Vilnius;
13. The buildings and their remains of Vilnius Upper Castle; Arsenalo Str. 5, Vilnius;
14. Trakai Island Castle; Kęstutis Str. 7, Trakai;
15. Vilnius Bastion; Bokšto Str. 20/Subačiaus Str. 18, Vilnius;
16. Užutrakis Estate; Užutrakio str. 17, Užutrakio Str. 7, Užutrakio Str. 8, Užutrakio Str. 8A, Užutrakio Str. 2, Užutrakio Str. 4, Užutrakio Str. 5, Užutrakio Str. 3, Užutrakio Str. 10, Trakai;
17. House of the Signatories; Pilies Str. 26, Vilnius;
18. Lithuanian Art Museum; Vilnius Str. 22, Vilnius;
19. Šiauliai “Aušros Museum”; Vytautas Str. 89, Šiauliai.

4. Article 25 – Dissemination of the Convention

Knowledge of the laws of armed conflict is of capital importance for the civilian and military personnel required to apply them. Have you disseminated the provisions of the Convention within armed forces as well as among target groups and the general public?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

If not, please state the reason you have not done so.

The Law on Procedure of Publication and Coming into Force Laws and Other Legal Acts of the Republic of Lithuania¹³ lays down that laws, international agreements and other legal acts shall be published in the **Official Gazette** and on the website of the Seimas as well as on the website of the institution which has adopted them.

Accordingly, texts of the Convention and the Second Protocol, as well as Regulations for the execution of the Convention are published in the **Official Gazette** and on the **website of the Seimas**.

Other internet sources of information about the Convention and the related questions:

---

¹³ Current edition of the Law is available on the Seimas website (Lithuanian only):
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=401268

- **Website of the Commission on Implementation of the International Humanitarian Law within the website of the Ministry of National Defence.**

(http://www.kam.lt/lt/tarptautine_humanitarine_teise_628/tht_sutartys_629.html)

On this website the Commission publishes information about its activities and also texts of all international humanitarian law treaties to which Lithuania is a State Party (in Lithuanian). Moreover, different issues concerning international humanitarian cooperation are presented and described.

- **Website of the Ministry of Culture**

(<http://www.lrkm.lt>); (<http://www.lrkm.lt/go.php/lit/Nuorodos/299/8/206>)

On this website information about activities of the Ministry of Culture is published. Additionally, all basic information regarding cultural heritage protection in the Republic of Lithuania is presented (in Lithuanian).

- **Website of the Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture**

(<http://www.kpd.lt/>)

- **Website of Lithuanian National Commission for UNESCO**

(<http://www.unesco.lt/>).

The following institutions and specialist personnel are responsible for dissemination of the Convention:

- The Department of Cultural Heritage under the Ministry of Culture. This institution organises training for civil personnel, working in the field of the protection of cultural heritage. Also the provisions of the Convention are disseminated and explained to the representatives of municipalities, responsible for the protection of cultural heritage. They have courses once a year.
- The Chief Specialist of Cultural Heritage Protection in the Lithuanian Armed Forces. In order to strengthen knowledge and respect for cultural heritage within the National Defence System, the following educational measures were taken by the Specialist:
  - (a) pre-mission training. Military personnel to be deployed for international operations and missions undergo training on the protection of cultural heritage in the areas of armed conflict. During this training, the provisions of the Convention and its two Protocols are explained and analysed;
  - (b) educational articles in military publishing.
- The Commission on Implementation of the International Humanitarian Law¹⁴ coordinates dissemination of information on international humanitarian law, including the Convention and its two Protocols. Moreover, Commission among other activities also organises national and

---

¹⁴ It was established in 2001 as an advisory body to the Minister of National Defence and consists of representatives of various institutions (National Defence System, Ministries of Justice, Foreign Affairs, Health, Culture, Education and Science, Interior, European Law Department, National Red Cross Society, leading universities etc).

international seminars, courses and workshops on international humanitarian law and other related topics for members of the Commission, Lithuanian and foreign civil servants and military officers.

The subject of international humanitarian law is included in education programmes of all levels of military personnel, also in the curriculum of education of police personnel, secondary schools etc. Also, international humanitarian law is optional course in the Law faculties of the leading universities as well as in the Institute of International Relations and Political Science and in the Lithuanian Military Academy to.

5. Article 26 (1) – Official translations

To date, the Secretariat has received 32 official translations of the Convention and of the Regulations for its execution (Arabic, Azerbaijani, Bulgarian, Burmese, Cambodian, Chinese, Czech, Danish, Dutch, Estonian, Finnish, German, Hebrew, Hungarian, Greek, Italian, Japanese, Kyrgyz, Latvian, Lithuanian, Montenegrin, Nepali, Norwegian, Persian, Polish, Romanian, Serbo-Croatian, Slovak, Slovenian, Swedish, Thai, and Turkish).

Have you officially translated the Convention and The Regulation for its execution?

YES:

NO:

If yes, could you please provide the Secretariat with an electronic copy of the translation, if you have not already done so?

6. Article 28 – Sanctions

This Article provides for the obligations of the High Contracting Parties to take, within the framework of their ordinary criminal jurisdiction, all necessary steps to prosecute and impose penal or disciplinary sanctions upon persons, of whatever nationality, who commit or order to be committed a breach of the Convention.

Have you introduced this provision into your penal code?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

If yes, we would be grateful if you could kindly provide the Secretariat with a copy of the relevant provisions(s) in English or French.

The Criminal Code of the Republic of Lithuania¹⁵ provides especially strict sanctions upon the persons who violate the provisions of the Convention and other international conventions. **The Article 106 “Destruction of Protected Objects, Plunder, Destruction of or Causing Damage to National Valuable Properties ”** of the Criminal Code says the following:

“A person who issues an order not justifiable by military necessity to destroy or destroys the historic monuments, objects of culture, art, education, upbringing, science or religion protected by treaties or national legal acts, uses such objects or their environment for military actions, plunders or appropriates national valuable properties in an occupied or annexed territory or destroys or causes damage to them by acts of vandalism and causes extensive damage shall be punished by imprisonment for a term of three up to twelve years.”

The Paragraph 1 of Article 111 „Prohibited Military Attack” of the Criminal Code says the following:

“1. A person who orders to carry out or carries out a military attack prohibited under international humanitarian law against civilians, medical or civil defence personnel, a military or civilian hospital, a first-aid post, a vehicle carrying wounded or sick persons, the personnel of the International Red Cross Committee or a National Red Cross or Red Crescent Society, a military attack against an undefended settlement or a demilitarised zone, a military attack against a protected cultural valuable property, a military attack without selecting a specific target and being aware that it could result in civilian casualties or destruction of a civilian object, or a military attack against the combatants who had clearly withdrawn from the battle and had given up resistance or other persons shall be punished by imprisonment for a term of five up to fifteen years.”

There are special norms, to which prescription period to penalty does not apply, i.e. persons, having committed crimes under this article, can be prosecuted their whole life.

II. Resolution of the 1954 Conference

Have you established a national advisory committee in accordance with the wish expressed by the Conference in Resolution II?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

Is such a committee a part of the national commission on the implementation of the international humanitarian law?

---

¹⁵ Current edition of the Criminal Code is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=435558

YES:

NO:

III. 1954 (First) Protocol (to be filled in only by the High Contracting Parties party to the 1954 Protocol):

The Protocol provides for the obligation of the High Contracting Parties to prevent the exportation of cultural property from a territory occupied by it and requires the return of such property to the territory of the State from which it was removed.

Have you complied with this provision? In particular, have you implemented its provisions in your national legislation?

YES:

NO:

Have you have taken into custody cultural property imported into your territory from an occupied territory?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information, including what steps you have taken to return this property at the close of a conflict.

IV. The 1999 Second Protocol (to be filled in only by the States party to the 1999 Protocol):

1. General provisions

(i) Article 5 – Safeguarding of cultural property

Article 5 of the Second Protocol complements Article 3 of the Hague Convention by providing concrete examples of peacetime preparatory measures, such as the preparations of inventories of cultural property or the designation of competent authorities responsible for the safeguarding of cultural property.

Have you undertaken these preparatory measures?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

(Please see part I section 1 of this Report)

(ii) Article 9 – Protection of cultural property in occupied territory

Article 9 of the Second Protocol complements the provisions in Article 5 of the Hague Convention by imposing a number of prohibitive measures on the occupying power. If applicable, please describe the implementation of such measures.

The Republic of Lithuania had never occupied any country or part of its territory, therefore the provisions of the Article 9 of the Second Protocol are not applicable.

2. Enhanced protection (Chapter 3)

The Second Protocol establishes an enhanced protection regime for cultural property, provided that the property is cultural heritage of the greatest importance for humanity, is properly protected by administrative and legal measures, and is not and will not be used for a military purpose or to shield military sites.

(i) Do you intend to request the granting of enhanced protection for a cultural property?

YES:

NO:

(ii) Do you intend to use the distinctive emblem to mark cultural property under enhanced protection?

YES:

NO:

If not, please state the reason you have not done so.

3. Articles 15 and 21 – Serious violations of this Protocol and measures regarding other violations, respectively

Article 15 obligates Parties to establish certain acts listed under its first paragraph as criminal offences under domestic law and to make them punishable by appropriate penalties.

Article 21 obligates Parties to adopt relevant legislative, administrative or disciplinary measures to suppress any intentional use of cultural property, illicit export, or other removal or transfer of ownership of cultural property from occupied territory, in violation of the Hague Convention or the Second Protocol.

Have you penalized each of these offences and adopted the above-mentioned measures?

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

For implementation of Article 15 of the Second Protocol:

The Criminal Code of the Republic of Lithuania¹⁶ provides especially strict sanctions upon the persons who violate the provisions of the Convention and other international conventions. **The Article 106 “Destruction of Protected Objects, Plunder, Destruction of or Causing Damage to National Valuable Properties ”** of the Criminal Code says the following:

“A person who issues an order not justifiable by military necessity to destroy or destroys the historic monuments, objects of culture, art, education, upbringing, science or religion protected by treaties or national legal acts, uses such objects or their environment for military actions, plunders or appropriates national valuable properties in an occupied or annexed territory or destroys or causes damage to them by acts of vandalism and causes extensive damage shall be punished by imprisonment for a term of three up to twelve years.”

The Paragraph 1 of Article 111 „Prohibited Military Attack” of the Criminal Code says the following:

“1. A person who orders to carry out or carries out a military attack prohibited under international humanitarian law against civilians, medical or civil defence personnel, a military or civilian hospital, a first-aid post, a vehicle carrying wounded or sick persons, the personnel of the International Red Cross Committee or a National Red Cross or Red Crescent Society, a military attack against an undefended settlement or a demilitarised zone, a military attack against a protected cultural valuable property, a military attack without selecting a specific target and being aware that it could result in civilian casualties or destruction of a civilian object, or a military attack against the combatants who had clearly withdrawn from the battle and had given up resistance or other persons shall be punished by imprisonment for a term of five up to fifteen years.”

For implementation of Article 21 of the Second Protocol, Lithuania has adopted legislative, administrative and disciplinary measures, necessary to suppress any use of cultural heritage in violation of the Convention and its two Protocols.

Protection of cultural heritage is regulated by the **Law of the Republic of Lithuania on the Protection of Immovable Cultural Heritage**¹⁷ and the **Law of the Republic of Lithuania on the Protection of Movable Cultural Property**.¹⁸

---

¹⁶ Current edition of the Criminal Code is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=435558

¹⁷ Current edition of Law is available on the Seimas website:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=320782 (Lithuanian)
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=326112 (English)

¹⁸ Current edition of Law is available on the Seimas website:
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423934 (Lithuanian)
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=350863 (English)

In case the aforementioned laws are violated, Article 91 “**Violation of the Law on the Protection of Immovable Cultural Heritage and Movable Cultural Property**”, of the Code of Administrative Offences¹⁹ provides the administrative liability:

“Violation of the Law on the Protection of Immovable Cultural Heritage and Movable Cultural Property – carries a warning or a fine from five hundred to three thousand Litas to ordinary citizens, and from three to five thousand Litas – to the officers.”

All military personnel must follow rules and regulations established by the **Disciplinary Statute of the Armed Forces of the Republic of Lithuania**²⁰. Article 80 of the Statute provides grounds for the disciplinary punishment for violations of the rules of international humanitarian law:

*“1. For violation of international humanitarian law, servicemen of the compulsory military service are reprimanded or given additional service tasks, or are not permitted to leave their service place, or their military rank is reduced, servicemen of the professional military service are reprimanded, or their wage is diminished, or their military rank is reduced.
2. For the same acts, committed under aggravating circumstances, servicemen of professional military service are dismissed from the service, cadets are dismissed from military education institutions.”*

Sanctions concerning any illegal export or shipment of cultural property or transfer of property from occupied territory, violating the Convention and the Second Protocol, are provided in Part 2 of Article 189 “**Purchase or Realization of Property gained illegally**” of the Criminal Code:

“Person, who gains, uses or realizes property of high monetary value, or cultural property of great scientific, historical or cultural significance, and knows that the property is gained illegally, is fined or arrested, or is punished by the deprivation of liberty for up to four years.”

The Paragraph 1 of Article 199 „Smuggling” of the Criminal Code says the following:

*„1. A person who, when transporting across the state border of the Republic of Lithuania the items which must be declared at the customs and whose value exceeds the amount of 250 MSLs, fails to go through the customs control or otherwise avoids this control or transports across the state border of the Republic of Lithuania, without an authorisation, movable cultural properties or antiques
shall be punished by a fine or by imprisonment for a term of up to eight years.”*

4. Article 16 – Jurisdiction

Have you taken the necessary measures to establish jurisdiction over offences mentioned in Article 15?

---

¹⁹ Current edition of the Code of Administrative Offences is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=435712

²⁰ Current edition of the Disciplinary Statute of the Armed Forces of the Republic of Lithuania is available on the Seimas website (Lithuanian only): http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=429890

YES:

NO:

If yes, please provide more specific information.

For crimes against humanity and war crimes (incl. Article 106 “**Destruction of Protected Objects, Plunder, Destruction of or Causing Damage to National Valuable Properties**“ and Article 111 „**Prohibited Military Attack**” of the Criminal Code) Lithuania applies universal jurisdiction.

Article 7 “**Criminal Liability for Crimes provided in International Agreements**” of the Criminal Code says the following:

“Persons shall be criminally liable under this Code regardless of their citizenship, their place of residence, the place of commission of the crime and whether the committed act is punishable under the laws of the place where the crime was committed, if they commit the following crimes the liability for which is provided on the grounds of international agreements”:

- 1) crimes against humanity and war crimes (Articles 99 to 113¹)*
- 2) trafficking in human beings (Article 147)*
- 3) purchase or sale of a child (Article 157)*
- 4) production, storage or handling of counterfeit currency or securities (Article 213)*
- 5) money or property laundering (Article 216)*
- 6) bribery (Article 225);*
- 7) bribery of an Intermediary (Article 226)*
- 8) graft (Article 227);*
- 9) act of terrorism (Article 250)*
- 10) hijacking of an aircraft, ship or fixed platform on a continental shelf (Article 251)*
- 11) hostage taking (Article 252)*
- 12) unlawful handling of nuclear or radioactive materials or other sources of ionising radiation (Articles 256, 256¹ and 257)*
- 13) the crimes related to possession of narcotic or psychotropic, toxic or highly active substances (Articles 259 to 269)*
- 14) crimes against the environment (Articles 270, 270¹, 270², 271, 272, 274).”*

5. Articles 29 (the Fund for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict), 32 (International assistance) and (Assistance of UNESCO)

Are you currently receiving international assistance from the Fund?

YES:

NO:

If yes, please describe the Project for which fund were received.

Are you currently providing or planning to provide international or technical assistance on a bilateral or multilateral level?

YES:

NO:

If yes, please provide more details.

If not, please state the reasons you have not done so.

The Republic of Lithuania does not have enough financial resources to provide international or technical assistance.

6. Dissemination (Article 30)

Article 30 calls for, among other things, the strengthening of the appreciation and the respect for cultural property, the dissemination of the Protocol and the establishment of military instructions, training and communication facilities.

Please describe the measures taken concerning the above-mentioned obligations.

The provisions of Article 30 of the Second Protocol are implemented in the same way as the provisions of Article 25 of the Convention. (Please see part I section 4 of the Report)

7. The Fund for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

Have you contributed to the Fund?

YES:

NO:

If yes, please provide detailed information concerning your contribution.

If not, would you consider the possibility of contributing to the Fund in the future?

YES:

NO:

8. National focal point

Please provide us with the name and address of a single national focal point for all official documents and correspondence related to the implementation of the Second Protocol.

Secretariat of the Lithuanian National Commission for UNESCO

Šv. Jono str.11,

LT-01123 Vilnius, Lithuania

Tel. +370 5 210 7340

Faks. +370 5 210 7343

El. p. lietuva@unesco.lt

www.unesco.lt

V. Other issues related to the implementation of the Hague Convention and its two Protocols

The Secretariat would appreciate it if you could provide us with a copy of the following documents in English and/or French:

- the relevant administrative civilian and military regulations;
- national laws on the protection of cultural property as well as penal provisions not covered by Article 28 of the Hague Convention and Articles 15, 16, 21 of the Second Protocol; and, case-law on the protection of cultural property related to the implementation of the Hague Convention and its two Protocols.

At the moment the relevant administrative civilian and military regulations and other national laws in English/French are not available.

VI. Official Translations of the Second Protocol to the 1954 Hague Convention

To date, the Secretariat has received 18 official translations of the Second Protocol (Armenian, Brazilian Portuguese, Burmese, Croatian, Czech, Danish, Dutch, Estonian, German, Greek, Italian, Japanese, Latvian, Nepali, Persian, Romanian, Slovak and Slovenian).

Have you officially translated the Second Protocol?

YES:

NO:

If yes, could you please provide the Secretariat with an electronic copy of the translation, if you have not already done so?

This is official translation of the Second Protocol to the 1954 Hague Convention in Lithuanian language:

1954 metų Hagos konvencijos dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu Antrasis protokolas

Haga, 1999 m. kovo 26 d.

Šalys,

suvokdamos būtinybę pagerinti kultūros vertybių apsaugą ginkluoto konflikto atveju ir sukurti sustiprintą apsaugos sistemą specialiai pažymėtoms kultūros vertybėms apsaugoti;

dar kartą patvirtindamos Konvencijos dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudarytos Hagoje 1954 m. gegužės 14 d., nuostatų svarbą ir pabrėždamos būtinybę papildyti tas nuostatas priemonėmis, sustiprinančiomis jų įgyvendinimą;

norėdamos suteikti Konvencijos Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims būdus daugiau dalyvauti saugant kultūros vertybes ginkluoto konflikto atveju, tam sukuriat atitinkamas procedūras;

manydamos, kad taisyklės, reglamentuojančios kultūros vertybių apsaugą ginkluoto konflikto atveju, turi atspindėti pokyčius tarptautinėje teisėje;

patvirtindamos, kad klausimai, kurių nereglamentuoja šio Protokolo nuostatos, ir toliau bus sprendžiami pagal tarptautinės paprotinės teisės normas,

susitarė:

1 skyrius. Įžanga

1 straipsnis. Apibrėžimai

Šiame Protokole:

- a) „Šalis“ – tai Valstybė, šio Protokolo Šalis;
- b) „kultūros vertybė“ – tai kultūros vertybė, kaip nurodyta Konvencijos 1 straipsnyje;
- c) „Konvencija“ – tai Konvencija dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudaryta Hagoje 1954 m. gegužės 14 d.;
- d) „Aukštoji Susitariančioji Šalis“ – tai Valstybė, šios Konvencijos Šalis;
- e) „sustiprinta apsauga“ – tai sustiprintos apsaugos sistema, nustatyta 10 ir 11 straipsniais;
- f) „karinis objektas“ – tai objektas, kuris dėl savo pobūdžio, vietos, paskirties ar panaudojimo veiksmingai prisideda prie karinių veiksmų ir kurio dalinis ar visiškas sunaikinimas, užėmimas ar neutralizavimas tuo metu vyraujančiomis aplinkybėmis suteikia aiškų karinį pranašumą;
- g) „neteisėtas“ – tai prievartinis arba kitaip pažeidžiantis okupuotos teritorijos vidaus teisės galiojančias nuostatas arba tarptautinę teisę;
- h) „Sąrašas“ – tai Kultūros vertybių, kurioms taikoma sustiprinta apsauga, tarptautinis sąrašas, sudarytas pagal 27 straipsnio 1 dalies b punktą;
- i) „generalinis direktorius“ – tai UNESCO generalinis direktorius;
- j) „UNESCO“ – tai Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija;
- k) „Pirmasis protokolas“ – tai Protokolas dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudarytas Hagoje 1954 m. gegužės 14 d.

2 straipsnis. Ryšys su Konvencija

Šalių tarpusavio santykiuose šis Protokolas papildo Konvenciją.

3 straipsnis. Taikymo sritis

1. Be nuostatų, kurios taikomos taikos metu, šis Protokolas taikomas ir atvejams, nurodytiems Konvencijos 18 straipsnio 1 ir 2 dalyse bei šio Protokolo 22 straipsnio 1 dalyje.

2. Jei viena iš ginkluoto konflikto šalių nėra saistoma šio Protokolo, šio Protokolo Šalys tarpusavio santykiuose lieka jo saistomos. Be to, šis Protokolas jas saisto Valstybės, konflikto šalies, kuri nėra Protokolo saistoma, atžvilgiu, jei pastaroji priima šio Protokolo nuostatas ir tol, kol ji jas taiko.

4 straipsnis. Ryšys tarp 3 skyriaus ir kitų Konvencijos bei šio Protokolo nuostatų

Šio Protokolo 3 skyriaus nuostatų taikymas nepažeidžia:

a) Konvencijos I skyriaus ir šio Protokolo 2 skyriaus nuostatų taikymo;

b) Konvencijos II skyriaus nuostatų taikymo, išskyrus tai, kad santykiuose tarp šio Protokolo Šalių, taip pat tarp vienos iš Šalių ir Valstybės, kuri priima ir taiko šį Protokolą pagal 3 straipsnio 2 dalį, tais atvejais, kai kultūros vertybėms suteikiama ir specialioji apsauga, ir sustiprinta apsauga, taikomos tikrai sustiprintos apsaugos nuostatos.

2 skyrius. Bendrosios apsaugos nuostatos

5 straipsnis. Kultūros vertybių saugumo užtikrinimas

Parengiamosios priemonės, kurių imamasi pagal Konvencijos 3 straipsnį kultūros vertybėms taikos metu apsaugoti nuo numatomų ginkluoto konflikto padarinių, atitinkamai apima aprašų rengimą, priemonių pavojaus atveju, skirtų apsaugai nuo gaisro ar pastatų sugriuvimo, planavimą, kilnojamųjų kultūros vertybių parengimą išvežimui arba deramą tokių vertybių apsaugą vietoje, taip pat kompetentingų valdžios organų, atsakingų už kultūros vertybių saugojimą, paskyrimą.

6 straipsnis. Pagarba kultūros vertybėms

Siekiant užtikrinti pagarbą kultūros vertybėms pagal Konvencijos 4 straipsnį:

a. atsisakyti laikytis įsipareigojimo nenukreipti karo veiksmų prieš kultūros vertybę, pasinaudojant Konvencijos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga, galima tik tada, kai (ir tik tol, kol):

- i. ta kultūros vertybė dėl savo panaudojimo yra paversta kariniu objektu, ir
- ii. nėra įmanomo alternatyvaus būdo pasiekti tokį karinį pranašumą, kokį galima pasiekti karo veiksmus nukreipus prieš tą objektą;
- b. atsisakyti įsipareigojimo nenaudoti kultūros vertybės tokiems tikslams, kurie gali kelti jai pavojų, kad ji bus sunaikinta ar apgadinta, pasinaudojant Konvencijos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga, galima tik tada, kai (ir tik tol, kol) nėra pasirinkimo galimybės tarp tokio kultūros vertybės panaudojimo ir įmanomo alternatyvaus būdo panašiam kariniam pranašumui pasiekti;
- c. sprendimą pasinaudoti neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga priima tik karininkas, vadovaujantis bataliono dydžio ar didesniai kariniam vienetui, arba, jei to neleidžia aplinkybės, mažesniai kariniam vienetui;
- d. jei leidžia aplinkybės, puolimo, grindžiamo pagal a punktą priimtu sprendimu, atveju perduodamas veiksmingas išankstinis įspėjimas.

7 straipsnis. Atsargos priemonės puolimo atveju

Nepažeidžiant kitų atsargos priemonių, kurių reikalauja tarptautinė humanitarinė teisė vykdant karines operacijas, kiekviena Konfliktų šalis:

- a. daro viską, kas įmanoma, kad įsitikintų, jog objektai, kuriuos ketinama pulti, nėra kultūros vertybės, saugomos pagal Konvencijos 4 straipsnį;
- b. imasi visų įmanomų atsargos priemonių pasirinkdama puolimo priemones ir metodus, kad išvengtų ir, bet koku atveju, sumažintų atsitiktinę žalą kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį;
- c. susilaiko nuo sprendimo pradėti bet kokį puolimą, kuris gali padaryti atsitiktinės žalos kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį, ir ta žala būtų pernelyg didelė, lyginant su konkrečiu ir tiesioginiu kariniu pranašumu, kurio tikimasi; bei
- d. atšaukia arba sustabdo puolimą, jei paaiškėja, kad:
  - i. puolamas objektas yra kultūros vertybė, saugoma pagal Konvencijos 4 straipsnį;
  - ii. puolimas gali padaryti atsitiktinės žalos kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį, ir ta žala būtų pernelyg didelė, lyginant su konkrečiu ir tiesioginiu kariniu pranašumu, kurio tikimasi.

8 straipsnis. Atsargos priemonės nuo karo veiksmų pasekmių

Konfliktų Šalys, kiek tik įmanoma:

- a. išgabena kilnojamasias kultūros vertybes iš karinių objektų kaimynystės arba pasirūpina tinkama jų apsauga jų buvimo vietoje;
- b. stengiasi nesirinkti karinių objektų, kurie yra arti kultūros vertybių.

9 straipsnis. Kultūros vertybių apsauga okupuotoje teritorijoje

Nepažeidžiant Konvencijos 4 ir 5 straipsnių nuostatų, Šalis, okupavusi visą kitos Šalies teritoriją arba jos dalį, okupuotoje teritorijoje draudžia ir užkerta kelią:

- a. bet kokiam neteisėtam kultūros vertybių eksportui, perkėlimui ar jų nuosavybės perdavimui;
- b. bet kokiems archeologiniams kasinėjimams, išskyrus ten, kur to būtinai reikia siekiant apsaugoti, užregistruoti arba išsaugoti kultūros vertybę;
- c. bet kokiam kultūros vertybės pakeitimui ar jos naudojimo pakeitimui, kuriuo siekiama paslėpti arba sunaikinti kultūrinius, istorinius ar mokslinius įrodymus.

Išskyrus atvejus, kai to neleidžia aplinkybės, bet kokie kultūros vertybės archeologiniai kasinėjimai, jos pakeitimai ar jos naudojimo pakeitimai okupuotoje teritorijoje atliekami glaudžiai bendradarbiaujant su okupuotos teritorijos kompetentingais nacionaliniais valdžios organais.

3 skyrius. Sustiprinta apsauga

10 straipsnis. Sustiprinta apsauga

Kultūros vertybei gali būti suteikta sustiprinta apsauga, jei ji atitinka šias tris sąlygas:

- a. jei tai – kultūros vertybė, turinti didžiausios svarbos žmonijai;
- b. jei ji yra saugoma atitinkamų valstybės vidaus teisinių ir administracinių priemonių, pripažįstant jos išskirtinę kultūrinę ir istorinę vertę bei užtikrinant aukščiausią apsaugos lygį;
- c. jei ji nėra naudojama kariniais tikslais arba karinėms zonoms pridengti ir jei Šalis, kuri kontroliuoja šią kultūros vertybę, yra padariusi pareiškimą, patvirtinantį, jog ji nebus taip naudojama.

11 straipsnis. Sustiprintos apsaugos suteikimas

1. Kiekviena Šalis turėtų Komitetui įteikti kultūros vertybių, kurioms ji ketina prašyti suteikti sustiprintą apsaugą, sąrašą.
2. Šalis, kurios jurisdikcijoje ar kontrolėje yra kultūros vertybė, gali prašyti, kad ji būtų įtraukta į Sąrašą, kuris sudaromas pagal 27 straipsnio 1 dalies b punktą. Šiame prašyme turi būti nurodyta visa

reikiama informacija, susijusi su 10 straipsnyje minimais kriterijais. Komitetas gali pakviesti Šalį pateikti prašymą, kad kultūros vertybė būtų įtraukta į Sąrašą.

3. Kitos Šalys, Tarptautinis mėlynojo skydo komitetas ir kitos nevyriausybinės organizacijos, turinčios reikiamos kompetencijos, gali Komitetui rekomenduoti konkrečias kultūros vertybes. Tokiais atvejais Komitetas gali nuspręsti pakviesti Šalį pateikti prašymą, kad kultūros vertybė būtų įtraukta į Sąrašą.

4. Nei prašymas įtraukti į Sąrašą kultūros vertybę, esančią teritorijoje, į kurios suverenitetą ar jurisdikciją pretenduoja daugiau nei viena Valstybė, nei tos kultūros vertybės įtraukimas į Sąrašą jokiais būdais nepažeidžia ginčo šalių teisių.

5. Gavęs prašymą kultūros vertybę įtraukti į Sąrašą, Komitetas apie prašymą informuoja visas Šalis. Per šešiasdešimt dienų Šalys gali pateikti Komitetui prieštaravimus dėl tokio prašymo. Šie prieštaravimai pateikiami tik 10 straipsnyje nurodytų kriterijų pagrindu. Jie turi būti konkretūs ir susieti su faktais. Komitetas apsveria prieštaravimus ir, prieš priimdamas sprendimą, suteikia įtraukimo į Sąrašą prašančiai Šaliai tinkamą galimybę pateikti atsakymą. Tais atvejais, kai Komitetui pateikiami tokie prieštaravimai, sprendimai dėl įtraukimo į Sąrašą, nepaisant 26 straipsnio nuostatų, priimami keturių penktadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Komiteto narių balsų dauguma.

6. Priimdamas sprendimą dėl prašymo, Komitetas turėtų atsiklausti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų, taip pat atskirų ekspertų patarimo.

7. Sprendimas suteikti ar nesuteikti sustiprintą apsaugą gali būti priimtas tik 10 straipsnyje nurodytų kriterijų pagrindu.

8. Išskirtiniais atvejais, kai Komitetas nusprendžia, jog Šalis, prašanti įtraukti kultūros vertybę į Sąrašą, negali įvykdyti 10 straipsnio b punkto kriterijų, Komitetas gali nuspręsti suteikti sustiprintą apsaugą, jei prašančioji Šalis pateikia tarptautinės pagalbos prašymą pagal 32 straipsnį.

9. Prasidėjus karo veiksams, konflikto Šalis gali skubos tvarka prašyti jos jurisdikcijoje arba kontrolėje esančiai kultūros vertybei suteikti sustiprintą apsaugą, perduodama šį prašymą Komitetui. Komitetas nedelsdamas išsiunčia šį prašymą visoms konflikto Šalims. Tokiais atvejais Komitetas Šalių prieštaravimus svarsto paspartinta tvarka. Sprendimas suteikti laikinąją sustiprintą apsaugą priimamas kaip galima greičiau ir, nepaisant 16 straipsnio nuostatų, keturių penktadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Komiteto narių balsų dauguma. Komitetas gali suteikti laikinąją sustiprintą apsaugą, kol bus baigta sustiprintos apsaugos suteikimo įprastinė procedūra, jei laikomasi 10 straipsnio a ir b punktų kriterijų.

10. Kultūros vertybei sustiprintą apsaugą Komitetas suteikia nuo jos įtraukimo į Sąrašą momento.

11. Generalinis direktorius nedelsdamas pasiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir visoms Šalims pranešimus apie bet kokį Komiteto sprendimą dėl kultūros vertybės įtraukimo į Sąrašą.

12 straipsnis. Sustiprintą apsaugą turinčios kultūros vertybės neliečiamumas

Konflikto Šalys užtikrina sustiprintą apsaugą turinčios kultūros vertybės neliečiamumą, nesirinkdamos tos kultūros vertybės puolimo objektu ir nenaudodamos jos bei ją supančios aplinkos kaip paramos kariniams veiksams.

13 straipsnis. Sustiprintos apsaugos praradimas

1. Sustiprintą apsaugą turinti kultūros vertybė tokią apsaugą praranda, tik jei:

a) tokia apsauga laikinai nutraukiama arba panaikinama pagal 14 straipsnį; arba

b) vertybė dėl to, kaip ji naudojama, tampa kariniu objektu – tokiu atveju sustiprinta apsauga prarandama visam tokio naudojimo laikotarpiui.

2. 1 dalies b punkte nurodytomis aplinkybėmis tokia vertybė gali būti puolimo objektu, tik jei:

a) puolimas yra vienintelė įmanoma priemonė nutraukti 1 dalies b punkte nurodytą vertybės naudojimą;

b) imamasi visų įmanomų atsargos priemonių pasirenkant puolimo būdus ir priemones, siekiant nutraukti tokį naudojimą ir išvengti žalos kultūros vertybei arba bet koku atveju kiek galima ją sumažinti;

c) išskyrus atvejus, kai dėl neatidėliotinos savigynos sumetimų to neleidžia aplinkybės;

i. įsakymą puolimui duoda aukščiausias operacinės vadovybės lygmuo;

ii. priešininko pajėgoms perduodamas išankstinis veiksmingas įspėjimas, reikalaujantis nutraukti 1 dalies b punkte nurodytą naudojimą;

iii. priešininko pajėgoms duodamas atitinkamas terminas ištaisyti situaciją.

14 straipsnis. Sustiprintos apsaugos laikinas nutraukimas arba panaikinimas

1. Jei kultūros vertybė nebeatitinka kurio nors iš šio Protokolo 10 straipsnyje nurodytų kriterijų, Komitetas gali laikinai nebetaikyti jai sustiprintos apsaugos statuso arba panaikinti šį statusą, išbraukdamas tą kultūros vertybę iš Sąrašo.

2. Tais atvejais, kai rimtai pažeidžiamos 12 straipsnio nuostatos dėl sustiprintą apsaugą turinčių kultūros vertybių, kadangi tos vertybės naudojamos kaip parama karo veiksams, Komitetas gali laikinai nebetaikyti sustiprintos apsaugos statuso. Jei tokie pažeidimai yra nuolatiniai, Komitetas gali išskirtiniu sprendimu panaikinti sustiprintos apsaugos statusą, išbraukdamas tą kultūros vertybę iš Sąrašo.

3. Generalinis direktorius nedelsdamas pasiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir visoms šio Protokolo Šalims pranešimus apie bet kokį Komiteto sprendimą laikinai nutraukti arba panaikinti kultūros vertybės sustiprintą apsaugą.

4. Prieš priimdamas tokį sprendimą, Komitetas suteikia Šalims galimybę pareikšti savo nuomonę.

4 skyrius. Baudžiamoji atsakomybė ir jurisdikcija

15 straipsnis. Šiurkštūs šio Protokolo pažeidimai

1. Laikoma, kad asmuo padarė pažeidimą pagal šį Protokolą, jei tas asmuo tyčia ir pažeisdamas Konvenciją ar šį Protokolą padaro kurį nors iš toliau nurodytų veiksmų:

- a) pasirenka kultūros vertybę, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, atakos objektu;
- b) naudoja kultūros vertybę, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, arba ją supančią aplinką kaip paramą karo veiksams;
- c) sunaikina arba pasisavina pagal Konvenciją arba šį Protokolą saugomą kultūros vertybę;
- d) pasirenka pagal Konvenciją arba šį Protokolą saugomą kultūros vertybę atakos objektu;
- e) pavagia, pagrobia ar pasisavina pagal Konvenciją saugomą kultūros vertybę arba padaro vandalizmo aktą, nuo kurio ta vertybė nukenčia.

2. Kiekviena Šalis imasi reikiamų priemonių, kad šiame straipsnyje nurodyti pažeidimai pagal Šalių vidaus įstatymus būtų laikomi baudžiamaisiais nusikaltimais ir kad už tokius nusikaltimus būtų baudžiama tinkamomis bausmėmis. Imdamosi tokių priemonių, Šalys laikosi bendrųjų teisės ir tarptautinės teisės principų, įskaitant nuostatas, pagal kurias asmeninė baudžiamoji atsakomybė gali būti taikoma ir kitiems asmenims nei tie, kurie tiesiogiai padarė veiką.

16 straipsnis. Jurisdikcija

1. Nepažeidžiant šio straipsnio 2 dalies, kiekviena Šalis imasi būtinų įstatyminių priemonių, kad toliau išvardytais atvejais nustatytų savo jurisdikciją 15 straipsnyje nurodytiems pažeidimams:

- a) kai toks pažeidimas padaromas tos Valstybės teritorijoje;
- b) kai įtariamas pažeidėjas yra tos Valstybės nacionalinis subjektas;
- c) pažeidimų, nurodytų 15 straipsnio a ir c punktuose, atvejais – kai įtariamas pažeidėjas yra jos teritorijoje.

2. Jurisdikcijos taikymo atžvilgiu, nepažeidžiant 28 Konvencijos straipsnio:

- a) šis Protokolas netrukdo užtraukti asmeninę baudžiamąją atsakomybę ar taikyti jurisdikciją pagal atitinkamas nacionalinės ar tarptautinės teisės nuostatas arba įtakoti jurisdikcijos taikymą pagal įprastines tarptautinės teisės nuostatas;

b) išskyrus atvejus, kai Valstybė, kuri nėra šio Protokolo Šalis, priima ir taiko jo nuostatas pagal 3 straipsnio 2 dalį, ginkluotųjų pajėgų nariams ir Valstybės, kuri nėra šio Protokolo Šalis, nacionaliniams subjektams (išskyrus tuos nacionalinius subjektus, kurie tarnauja Valstybės, šio Protokolo Šalies, ginkluotosiose pajėgose) pagal šį Protokolą netaikoma asmeninė baudžiamoji atsakomybė, taip pat šis Protokolas neįpareigoja tokiems asmenims nustatyti jurisdikciją arba pritaikyti ekstradiciją.

17 straipsnis. Baudžiamasis persekiojimas

1. Jei Šalis, kurios teritorijoje nustatomas 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytu pažeidimu įtariamas pažeidėjas, nevykdo to asmens ekstradicijos, ji nedarydama išimčių ir be reikalo nedelsdama perduoda to asmens bylą kompetentingoms institucijoms, kad būtų pradėtas baudžiamasis persekiojimas ir procesiniai veiksmai pagal tos Šalies vidaus įstatymus arba, jei taikytina, pagal atitinkamas tarptautinės teisės normas.

2. Nepažeidžiant atitinkamų tarptautinės teisės normų, jei jos taikytinos, kiekvienam asmeniui, kurio atžvilgiu vykdomi su Konvencija ar šiuo Protokolu susiję procesiniai veiksmai, garantuojamas nešališkas elgesys su juo ir nešališkas teismas pagal vidaus ir tarptautinę teisę visose procesinių veiksmų stadijose; jokiais atvejais tokiam asmeniui suteikiamos garantijos negali būti mažiau palankios nei tos garantijos, kurias suteikia tarptautinė teisė.

18 straipsnis. Ekstradicija

1. 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodyti pažeidimai laikomi pažeidimais, už kuriuos taikoma ekstradicija, įtrauktais į bet kokią Šalių ekstradicijos sutartį, sudarytą iki šio Protokolo įsigaliojimo. Šalys įsipareigoja įtraukti tokius pažeidimus į kiekvieną ekstradicijos sutartį, kurią jos gali sudaryti vėliau.

2. Jei Šalis, kuri taiko ekstradiciją tik tuo atveju, jei yra sudaryta atitinkama sutartis, gauna prašymą dėl ekstradicijos iš kitos Šalies, su kuria ji nėra sudariusi ekstradicijos sutarties, prašymą gaunanti Šalis savo nuožiūra gali laikyti šį Protokolą teisiniu pagrindu ekstradicijai dėl 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytų pažeidimų.

3. Šalys, kurios nekelia sąlygos, kad tam, jog būtų taikoma ekstradicija, turi būti sudaryta atitinkama sutartis, 15 straipsnio 1 a ir c punktuose nurodytus pažeidimus tarpusavy pripažįsta pažeidimais, už kuriuos taikoma ekstradicija, laikantis prašymą gaunančios Šalies įstatymais nustatytų sąlygų.

4. Prireikus 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodyti pažeidimai ekstradicijos tikslais tarp Šalių traktuojami taip, lyg jie būtų buvę padaryti ne tik toje vietoje, kur jie buvo padaryti, bet taip pat ir Šalių, nustačiusių jurisdikciją pagal 16 straipsnio 1 dalį, teritorijoje.

19 straipsnis. Tarpusavio teisinė pagalba

1. Šalys viena kitai suteikia visokeriopą pagalbą atliekant tyrimą ar vykdant baudžiamąjį nagrinėjimą ar ekstradiciją dėl 15 straipsnyje nurodytų pažeidimų, įskaitant pagalbą gaunant Šalių turimus procesiniams veiksams būtinus įrodymus.

2. Šalys vykdo šio straipsnio 1 dalyje numatytus įsipareigojimus pagal visas tarpusavio teisinės pagalbos sutartis ar susitarimus, kuriuos jos yra sudariusios. Jei tokių sutarčių ar susitarimų jos nėra sudariusios, Šalys vienos kitoms pagalbą teikia laikydamosi savo vidaus įstatymų.

20 straipsnis. Atsisakymo pagrindas

1. Ekstradicijos tikslais pažeidimai, nurodyti 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose, ir tarpusavio teisinės pagalbos tikslais pažeidimai, nurodyti 15 straipsnyje, nelaikomi politiniais nusikaltimais arba nusikaltimais, susijusiais su politiniais nusikaltimais, jie taip pat nelaikomi politinių motyvų inspiruotais nusikaltimais. Atitinkamai, tokiais nusikaltimais grindžiamas prašymas dėl ekstradicijos ar tarpusavio teisinės pagalbos negali būti atmestas vien dėl tos priežasties, kad jis susijęs su politiniu nusikaltimu ar nusikaltimu, susijusiu su politiniu nusikaltimu, ar politinių motyvų inspiruotu nusikaltimu.

2. Jokia šio Protokolo nuostata negali būti aiškinama kaip įpareigojanti taikyti ekstradiciją ar suteikti tarpusavio teisinę pagalbą, jei prašymą gaunanti Šalis turi pakankamą pagrindą manyti, kad prašymas dėl ekstradicijos už 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytus nusikaltimus arba prašymas dėl tarpusavio teisinės pagalbos tiriant 15 straipsnyje nurodytus nusikaltimus yra pateiktas siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl to asmens rasės, religijos, tautybės, etninės kilmės ar politinių įsitikinimų, arba jei ta Šalis mano, kad prašymo išpildymas dėl kurios nors iš šių priežasčių pakenktų to asmens padėčiai.

21 straipsnis. Priemonės dėl kitų pažeidimų

Nepažeidžiant Konvencijos 28 straipsnio, kiekviena Šalis priima tokias teisines, administracines ar drausminančias priemones, kokių gali prireikti pažaboti šiuos sąmoningai daromus veiksmus:

- a. bet kokią Konvenciją ar šį Protokolą pažeidžiantį kultūros vertybių panaudojimą;
- b. bet kokią nelegalų kultūros vertybių eksportą, kitokią išgabenimą ar nuosavybės perkėlimą iš okupuotos teritorijos, pažeidžiant Konvenciją ar šį Protokolą.

5 skyrius. Kultūros vertybių apsauga netarptautinio pobūdžio ginkluotų konfliktų metu

22 straipsnis. Netarptautinio pobūdžio ginkluoti konfliktai

1. Šis Protokolas taikomas netarptautinio pobūdžio ginkluoto konflikto, kilusio vienos iš Šalių teritorijoje, atveju.

2. Šis Protokolas netaikomas vidaus neramumų ir įtampos situacijoms, tokioms kaip riaušės, pavieniai ir sporadiški smurto aktai ir kiti panašaus pobūdžio veiksmai.
3. Jokia šio Protokolo nuostata neturi būti naudojama pakenkti Valstybės suverenitetui arba vyriausybės įsipareigojimui pasitelkus visas teisėtas priemones palaikyti ar atkurti viešąją tvarką Valstybėje ar apginti nacionalinę vienybę ir teritorinį Valstybės neliečiamumą.
4. Jokia šio Protokolo nuostata nepažeidžia Šalies, kurios teritorijoje kyla netarptautinis ginkluotas konfliktas, pirmumo teisės į jurisdikciją dėl 15 straipsnyje nurodytų pažeidimų.
5. Jokia šio Protokolo nuostata negali būti naudojama pateisinti tiesioginį ar netiesioginį kišimąsi, nesvarbu, dėl kokios priežasties, į ginkluotą konfliktą arba į Šalies, kurios teritorijoje vyksta konfliktas, vidaus ar išorės reikalus.
6. Šio Protokolo taikymas šio straipsnio 1 dalyje nurodytam atvejui nekeičia konflikto šalių teisinio statuso.
7. UNESCO gali pasiūlyti savo paslaugas konflikto šalims.

6 skyrius. Instituciniai klausimai

23 straipsnis. Šalių susitikimas

1. Šalių susitikimas šaukiamas tuo pačiu metu kaip ir UNESCO Generalinė Konferencija ir derinamas su Aukštųjų Susitariančių Šalių susitikimu, jei tokį susitikimą šaukia generalinis direktorius.
2. Šalių susitikimas patvirtina savo Reglamentą.
3. Šalių susitikimas vykdo šias funkcijas:
  - a) renka Komiteto narius pagal 24 straipsnio 1 dalį;
  - b) tvirtina pagal 27 straipsnio 1 dalies a punktą Komiteto parengtas Rekomendacijas;
  - c) rengia taisykles ir prižiūri kaip Komitetas naudoja Fondo lėšas;
  - d) svarsto pagal 27 straipsnio 1 dalies d punktą Komiteto parengtą ataskaitą;
  - e) aptaria kiekvieną su šio Protokolo taikymu susijusią problemą ir prireikus teikia rekomendacijas.
2. Mažiausiai vieno penktadalio Šalių prašymu generalinis direktorius sušaukia Neeilinį Šalių susitikimą.

24 straipsnis. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu komitetas

1. Įkuriamas Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu komitetas. Jį sudaro dvylika Šalių, kurios išrenkamos Šalių susitikimo metu.
2. Komitetas kartą per metus renkasi į eilinę sesiją, ir tais atvejais, kai mano esant reikalinga – į neeilines sesijas.
3. Rinkdamos Komiteto narius, Šalys siekia užtikrinti tolygų įvairių pasaulio regionų ir kultūrų atstovavimą.
4. Šalys, Komiteto narės, savo atstovais skiria asmenis, kurie turi reikiamą kvalifikaciją kultūros paveldo, gynybos ar tarptautinės teisės srityse; jos taip pat stengiasi tardamosi tarpusavy užtikrinti, kad Komitetas kaip visuma turėtų reikiamą visų šių sričių patirtį.

25 straipsnis. Kadencijos trukmė

1. Šalis išrenkama į Komitetą ketveriems metams ir turi teisę būti perrinkta kitai kadencijai tik vieną kartą.
2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies nuostatų, pusės per pirmuosius rinkimus išrinktų narių kadencijos laikas baigiasi po pirmosios eilinės Šalių susitikimo sesijos, kuri šaukiama po tos sesijos, kurios metu jie buvo išrinkti. Šiuos narius po pirmųjų rinkimų burtų keliu išrenka to susitikimo Pirmininkas.

26 straipsnis. Reglamentas

1. Komitetas priima savo Reglamentą.
2. Narių dauguma sudaro kворumą. Komiteto sprendimai priimami dviejų trečdalių balsavime dalyvaujančių Komiteto narių balsų dauguma.
3. Nariai nedalyvauja balsavime dėl sprendimų, susijusių su kultūros vertybėmis, kurioms padaryta žala dėl ginkluoto konflikto, kurio šalimis yra tie nariai.

27 straipsnis. Funkcijos

1. Komitetas vykdo šias funkcijas:
  - a. rengia šio Protokolo įgyvendinimo Rekomendacijas;
  - b. suteikia, laikinai nutraukia arba panaikina sustiprintą kultūros vertybių apsaugą ir sudaro, prižiūri ir skelbia Sustiprintos apsaugos kultūros vertybių sąrašą;
  - c. kontroliuoja ir prižiūri šio Protokolo įgyvendinimą bei skatina kultūros vertybių, kurioms taikytina sustiprinta apsauga, identifikavimą;

d. svarsto ir komentuoja Šalių ataskaitas, prireikus prašo paaiškinimų ir rengia savo ataskaitą Šalių susitikimui apie šio Protokolo įgyvendinimą;

e. gauna ir svarsto prašymus dėl tarptautinės pagalbos pagal 32 straipsnį;

f. nustato, kaip bus naudojamas Fondas;

g. atlieka bet kokias kitas funkcijas, kurias jam paskiria Šalių susitikimas.

2. Komitetas vykdo savo funkcijas bendradarbiaudamas su generaliniu direktorium.

3. Komitetas bendradarbiauja su tarptautinėmis ir nacionalinėmis vyriausybėmis bei nevyriausybėmis organizacijomis, siekiančiomis panašių kaip Konvencijos, jos Pirmojo Protokolo ir šio Protokolo tikslų. Komitetas į savo susirinkimus kaip patarėjus gali kviestis žymias profesines organizacijas, tokias kaip tos, kurios palaiko oficialius santykius su UNESCO, įskaitant Tarptautinį mėlynojo skydo komitetą (ICBS) ir jį sudarančias organizacijas, kad jos padėtų atlikti Komiteto funkcijas. Tarptautinio kultūros vertybių išsaugojimo ir atstatymo studijų centro (Romos centro) (ICCROM) ir Tarptautinio raudonojo kryžiaus komiteto atstovai taip pat gali būti kviečiami dalyvauti kaip patarėjai.

28 straipsnis. Sekretoriatas

Komitetui padeda UNESCO Sekretoriatas, kuris rengia Komiteto dokumentus ir jo susirinkimų darbotvarkę bei yra atsakingas už Komiteto sprendimų įgyvendinimą.

29 straipsnis. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu fondas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas Fondas tokiems tikslams:

a) teikti finansinę ar kitą pagalbą, kad būtų remiamos parengiamosios ar kitos priemonės, kurių reikia imtis taikos metu pagal, be kita ko, 5 straipsnį, 10 straipsnio b punktą ir 30 straipsnį; ir

b) teikti finansinę ar kitą pagalbą, susijusią su priemonėmis pavojaus atveju, laikinomis ar kitomis priemonėmis, kurių reikia imtis, kad būtų apsaugotos kultūros vertybės ginkluoto konflikto metu arba tuo metu, kai jos grąžinamos iš karto po karo veiksmų pabaigos pagal, be kita ko, 8 straipsnio a punktą.

2. Į Fondą įeina patikos fondas pagal UNESCO finansinių reglamentų nuostatas.

3. Fondo išmokos naudojamos tik tokiems tikslams, kuriuos savo sprendimu Komitetas nustato pagal 23 straipsnio 3 dalies c punkte nurodytas taisykles. Komitetas gali priimti įmokas, skirtas tik tam tikrai programai ar projektui, jei Komitetas yra nusprendęs dėl tokios programos ar projekto vykdymo.

4. Fondo lėšas sudaro:

a) savanoriškos Šalių įmokos;

- b) įmokos, dovanojimai ar palikimai, kuriuos skiria:
- i) kitos valstybės;
  - ii) UNESCO ar kitos Jungtinių Tautų sistemos organizacijos;
  - iii) kitos tarpvyriausybines ar nevyriausybines organizacijos;
  - iv) valstybinės ar privačios įstaigos arba asmenys;
- c) Fondo sukauptos palūkanos;
- d) lėšos, surinktos ir gautos renginiuose, skirtuose Fondui paremti; ir
- e) visi kiti ištekliai, kuriuos leidžia Fondui taikomos taisyklės.

7 skyrius. Informacijos skleidimas ir tarptautinė pagalba

30 straipsnis. Informacijos skleidimas

1. Šalys stengiasi tinkamomis priemonėmis, visų pirma švietimo ir informacinėmis programomis, didinti visų žmonių supratimą apie kultūros vertybes ir pagarbą joms.
2. Šalys kaip galima plačiau paskelbia šio Protokolo nuostatas ir taikos, ir ginkluoto konflikto metu.
3. Bet kokios karinės ar civilinės institucijos, kurios ginkluoto konflikto metu prisiima atsakomybę už šio Protokolo taikymą, turi būti visapusiškai susipažinusios su jo tekstu. Tuo tikslu Šalys prireikus:
  - a) į savo karinius reglamentus įtraukia rekomendacijas ir instrukcijas dėl kultūros vertybių apsaugos;
  - b) bendradarbiaudamos su UNESCO ir atitinkamomis vyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis parengia ir įgyvendina taikos meto mokymo ir švietimo programas;
  - c) per generalinį direktorių vienos kitoms perduoda informaciją apie įstatymus, administracines nuostatas ir priemones, kurių imtasi pagal a ir b punktus;
  - d) per generalinį direktorių kaip galima greičiau vienos kitoms praneša apie įstatymus ir administracines nuostatas, kuriuos jos ketina priimti, kad užtikrintų šio Protokolo taikymą.

31 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas

Tais atvejais, kai šiukščiau pažeidžiamas šis Protokolas, Šalys įsipareigoja veikti kartu per Komitetą arba kiekviena atskirai, bendradarbiaudamos su UNESCO ir Jungtinėmis Tautomis ir laikydamosi Jungtinių Tautų Chartijos nuostatų.

32 straipsnis. Tarptautinė pagalba

1. Šalis gali prašyti Komiteto suteikti tarptautinę pagalbą kultūros vertybei, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, taip pat pagalbą, skirtą rengti, tobulinti ir įgyvendinti 10 straipsnyje nurodytus įstatymus, administracines nuostatas ir priemones.
2. Konflikto šalis, kuri nėra šio Protokolo Šalis, tačiau pagal 3 straipsnio 2 dalį priima ir taiko jo nuostatas, gali prašyti Komiteto suteikti atitinkamą tarptautinę pagalbą.
3. Komitetas priima prašymų dėl tarptautinės pagalbos teikimo taisykles ir nustato tokios tarptautinės pagalbos galimas formas.
4. Šalys yra skatinamos per Komitetą teikti visų rūšių techninę pagalbą jos paprašiusiems Šalims, kurios yra konflikto šalys.

33 straipsnis. UNESCO pagalba

1. Šalis gali kreiptis į UNESCO, prašydama suteikti techninę pagalbą organizuojant tos Šalies kultūros vertybių apsaugą, tokią kaip parengiamieji veiksmai, skirti apsaugoti kultūros vertybes, prevencinės ir organizacinės priemonės pavojaus atveju ir kultūros vertybių nacionalinio sąvado sudarymas, arba pagalbą, skirtą spręsti bet kokią su šio Protokolo taikymu susijusią problemą. UNESCO suteikia tokią pagalbą, laikydamosi savo programos ir resursų nustatytų ribų.
2. Šalys yra skatinamos teikti dvišalę arba daugiašalę techninę pagalbą. UNESCO yra įgaliota savo iniciatyva Šalims teikti pasiūlymus šiais klausimais.

8 skyrius. Šio Protokolo vykdymas

34 straipsnis. Saugančiosios Valstybės

Šis Protokolas taikomas bendradarbiaujant su Saugančiosiomis Valstybėmis, atsakingomis už konflikto Šalių interesų apsaugą.

35 straipsnis. Sutaikinimo procedūra

1. Saugančiosios Valstybės tarpininkauja ir padeda visais atvejais, kai jos mano, kad tai naudinga saugant kultūros vertybes, ypač jei kyla nesutarimų tarp konflikto Šalių dėl šio Protokolo nuostatų taikymo ar aiškinimo.
2. Tuo tikslu kiekviena Saugančioji Valstybė, gavusi vienos iš Šalių ar generalinio direktoriaus kvietimą arba savo iniciatyva, prireikus gali pasiūlyti konflikto Šalims valstybės, kuri nėra konflikto Šalis, teritorijoje surengti jų atstovų susitikimą, o ypač valdžios institucijų, atsakingų už kultūros

vertybių apsaugą, atstovų susitikimą. Konflikto Šalys įsipareigoja įgyvendinti joms pateiktus pasiūlymus dėl susitikimo. Saugančiosios Valstybės konflikto Šalims teikia tvirtinti asmenį, kuris yra konflikto Šalimi nesančios valstybės pilietis arba kurį pasiūlė generalinis direktorius, kad toks asmuo galėtų būti pakviestas dalyvauti minėtame susitikime ir eiti pirmininko pareigas.

36 straipsnis. Sutaikinimas nesant Saugančiųjų Valstybių

1. Jei konfliktui nepaskiriamos Saugančiosios Valstybės, generalinis direktorius gali teikti savo pagalbą ar kita forma siekti sutaikinimo ir tarpininkauti, kad nesutarimas būtų išspręstas.
2. Vienos iš Šalių ar generalinio direktoriaus pakvietimu Komiteto pirmininkas prireikus gali pasiūlyti konflikto Šalims valstybės, kuri nėra konflikto Šalis, teritorijoje surengti jų atstovų susitikimą, o ypač valdžios institucijų, atsakingų už kultūros vertybių apsaugą, atstovų susitikimą.

37 straipsnis. Vertimai ir ataskaitos

1. Šį Protokolą Šalys išverčia į savo oficialiąsias kalbas ir perduoda tuos oficialius vertimus generaliniam direktoriui.
2. Kas ketveri metai Šalys pateikia Komitetui ataskaitą apie tai, kaip vykdomas šis Protokolas.

38 straipsnis. Valstybės atsakomybė

Jokia šio Protokolo nuostata, susijusi su asmenine baudžiamąja atsakomybe, nekeičia valstybių atsakomybės pagal tarptautinę teisę, įskaitant pareigą atlyginti nuostolius.

9 skyrius. Baigiamosios nuostatos

39 straipsnis. Kalbos

Šis Protokolas sudaromas anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis. Visi šeši tekstai yra vienodai autentiški.

40 straipsnis. Pasirašymas

Šis Protokolas datuojamas 1999 m. kovo 26 d. Jis pateikiamas pasirašyti visoms Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims Hagoje nuo 1999 m. gegužės 17 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d.

41 straipsnis. Ratifikavimas, priėmimas arba patvirtinimas

1. Šis Protokolas turi būti ratifikuotas, priimtas arba patvirtintas Aukštųjų Susitariančiųjų Šalių, kurios jį pasirašė, pagal atitinkamas jų vidaus teisės procedūras.
2. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami generaliniam direktoriui.

42 straipsnis. Prisiungimas

1. Nuo 2000 m. sausio 1 d. prie šio Protokolo gali prisijungti kitos Aukštosios Susitariančiosios Šalys.
2. Prie Protokolo prisijungiama generaliniam direktoriui deponuojant prisijungimo dokumentą.

43 straipsnis. Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojama dvidešimt ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentų.
2. Vėliau Protokolas kiekvienai Šaliai įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojamas jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentas.

44 straipsnis. Įsigaliojimas ginkluoto konflikto atveju

Konvencijos 18 ir 19 straipsniuose nurodytais atvejais ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas arba prisijungimas, kurių dokumentus konflikto Šalys deponuoja iki karo veiksmų ar okupacijos pradžios arba jiems jau prasidėjus, įsigalioja iš karto. Tokiais atvejais generalinis direktorius 46 straipsnyje nurodytus pranešimus perduoda kaip galima greičiau.

45 straipsnis. Denonsavimas

1. Kiekviena Šalis gali denonsuoti šį Protokolą.
2. Apie denonsavimą pranešama raštišku dokumentu, deponuojamu generaliniam direktoriui.
3. Denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai gaunamas denonsavimo dokumentas. Tačiau jei tam laikotarpiui baigiantis Protokolą denonsuojanti Šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, denonsavimas neįsigalioja tol, kol nepasibaigia karo veiksmai arba kol neužbaigiamos atlyginimo už kultūros vertybes procedūros, priklausomai nuo to, kuris veiksmas yra vėlesnis.

46 straipsnis. Pranešimas

Generalinis direktorius informuoja visas Aukštąsias Susitariančiąsias Šalis, taip pat Jungtinių Tautų Organizaciją, apie visų 41 ir 42 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentų deponavimą ir 45 straipsnyje nurodytus denonsavimus.

47 straipsnis. Užregistravimas Jungtinių Tautų Organizacijoje

Pagal Jungtinių Tautų Įstatų 102 straipsnį, šis Protokolas generalinio direktoriaus prašymu turi būti užregistruotas Jungtinių Tautų sekretoriате.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

Sudaryta 1999 m. kovo 26 d. Hagoje vienu originaliu egzemplioriumi, kuris deponuojamas UNESCO archyvuose ir kurio patvirtintos kopijos perduodamos visoms Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims.
